

CHALLENGES IN FRONT OF THE PROFESSION ‘TEACHER OF PHYSICAL EDUCATION’ – TODAY AND IN BULGARIA

Boyanka Peneva, Ana Buyuklieva

National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia, BULGARIA

Department of theory of physical education

Received on 28 September, 2016.

Accepted on 30 September, 2016.

Published on 30 September, 2016.

Abstract

Under the conditions of today headlong changes of circumstances influence the educational content and the way of teaching and learning of all school subjects. Past the time of the obligatory and the elective subjects in the mainstream school. Purpose starts to be the provoking of the pupils’ interests, the increase of motivation, and the self-dependent and purposeful acquisition of knowledge and skills. This concerns teachers of all school subjects including the PE teachers as well.

This paper is addressed to the creativity of the physical education teachers in order to help them to cope with the needs of the pupils in the contemporary school. Comparison of the way of education and the gathered competences of the future PE teachers and the general teachers and their competences in PE education at the NSA and some of the Bulgarian universities is done.

Comparison in the offered knowledge, skills and competences to the PE teachers in Bulgaria and the other European countries is also done. Some lacks of the Bulgarian system that reflects the educational content was found.

Key words: physical education, teachers, educational content

Днес условията на живот бързо се променят, а поради главоломното натрупване на нова информация учебното съдържание на предметите в училище бързо остарява или изисква нов начин на преподаване. Отдавна мина времето, когато още в средното училище се предлагат задължително избираеми и свободно избираеми предмети. Всичко това се прави с цел да се привлече интересът на учениците и да се повдигне тяхната мотивация за самостоятелно и целенасочено усвояване на нови и необходими за личното и професионалното им израстване знания, умения и навици. А техните учители винаги трябва да са на крачка пред тях, което ще гарантира те да бъдат добри наставници на своите възпитаници. Образованието на учителите на всички нива трябва да им е създало навик да бъдат търсещи и креативни личности, за което трябва да им помага и самата образователна система с нейните форми. Това се отнася и за учителите по физическо възпитание и спорт, които са продукт на Националната спортна академия в София или на педагогическите факултети на университетите ни от големите градове.

Длъжността учител по физическо възпитание и спорт може да се изпълнява от началния учител. През последните години по данни на регионалните инспекторати по образование голяма част от уроците по физическо възпитание и спорт в началното училище I-IV клас не се водят от учители със специалност „Физическо възпитание и спорт“. Дали това не води до недобро качество на обучението на учениците от тази възрастова група и то във време, когато се поставят основите на обучението в движения и се създават навици и необходимост от пълноценна двигателна активност?

Сравнителен анализ на учебните планове за подготовка на студенти-бакалаври със специалност „Физическо възпитание“ и специалност „Начална училищна педагогика и чужд език“, направен от Л. Борисов (2014), показва, че излизащите от университетите начални учители не са имали необходимото време за усвояване на достатъчно знания от теорията и методиката на физическото възпитание и това остава тяхна грижа, ако по-късно им се наложи да преподават физическо възпитание.

Така например в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ – филиал град Смолян, от необходимите 240 кредита за подготовка на началните учители по предмета „Физическо възпитание и спорт“ се заделят само 4 кредита за целия срок на обучение. За съжаление в учебния план не е предвидена преддипломна педагогическа практика по предмета „Физическо възпитание и спорт“, а тя е основа за формирането на бъдещите специалисти (<https://uni-plovdiv.bg/pages/index/45/>).

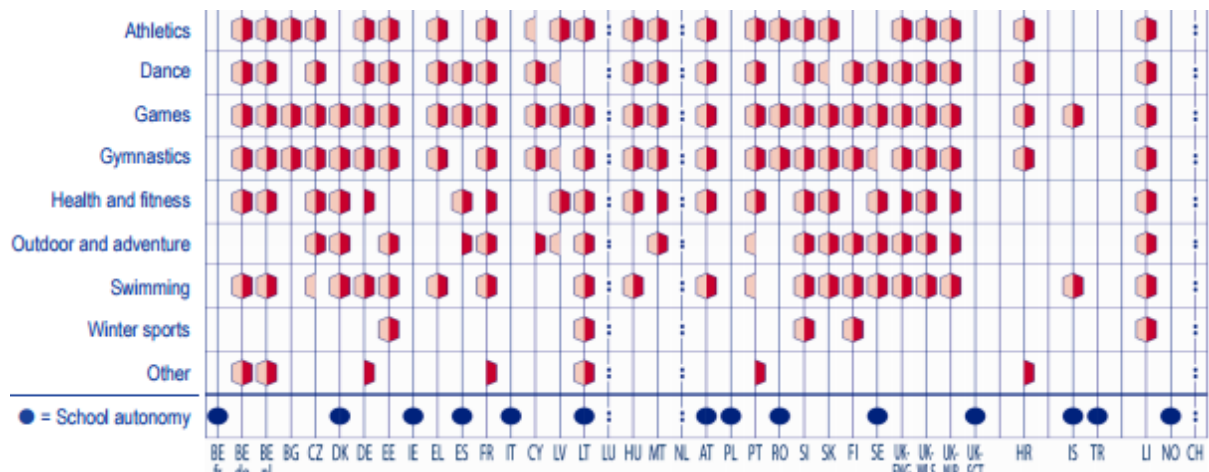
В Югозападния университет „Неофит Рилски“ в Благоевград след четиригодишен курс на обучение и общ хорариум 2475 часа или 240 кредита дисциплината „Методика на физическото възпитание и спорта“ се изучава само в рамките на 2 кредита през първия семестър на трети курс. Отново, както в Пловдивския университет не са предвидени часове за практическа подготовка по предмета „Физическо възпитание и спорт“ (http://www.swu.bg/media/285504/infopaket_nup4e_2012_bg.pdf).

По подобен начин стои мястото на обучението в методика на физическото възпитание и спорт във всички наши университети и причината за това е, че тяхната задача е да подготвят начални учители, а не учители по физическо възпитание. Поради това организацията на работа в университетите въобще не търпи никаква критика. Доколкото обаче образованието и обучението на учениците трябва да е с насоченост към техните нужди, през последните години назрява мисълта да се преосмисли целодневното присъствие на малките ученици в училище и как да бъде запълнено тяхното следобедното време и то по здравословен и едновременно с това градивен начин. Имат ли училищата необходимия преподавателски ресурс (може би трябва да говорим за възпитатели или за ресурсни учители достатъчно на брой, но от нов тип), за да посрещнат тези нужди на учениците? И отново само академично обучение ли ще бъдат следобедите на децата от началното училище?

В рамките на това преосмисляне на детските нужди в най-ранна възраст висшите училища трябва да намерят начин и да си изградят система за подготовка на учители с комбинирани умения за преподаване на музика, изобразително изкуство, танци, спорт. Да не забравяме, че уменията по тези все още недолюбвани от учебните програми дисциплини са начин да се поддържат националните традиции, да се запълва ползотворно свободното време, да се отпочива при умствена умора, да бъде открито ново поприще и любимо занимание или хоби на малкия ученик и т.н. И за всичко това ще му помогне училището. И отново да припомним – днешните деца не пеят, не играят и рядко спортуват, а компютърните игри ги извеждат от здравословния начин на живот, като често стават зависимост, от която няма отърване. В училищата могат да влязат и треньори по вид спорт, но и за това се изисква организация.

След този кратък екскурс отново се връщаме към учителите по физическо възпитание и спорт. Критика търпи различното ни и по-бедно учебно съдържание в сравнение с това на другите европейски държави. На фиг. 1 е изложено официално сведение за „Задължителните спортни дисциплини, застъпени в учебната програма на децата“ в ЕС.

Фиг.1. Учебно съдържание на физическото възпитание по държави в Европа

Източник: Доклад на европейската комисия за физическото образование и спорт в училищата в Европа от 2013 г.

Легенда: начално училище (red cube) средно образование (blue cube) (X) - няма
свободноизбираеми допълнителни дисциплини

Колко неща ни липсват и защо? Защо стоим в рамките само на три основни спорта и то с много условности, а допълнителните спортове силно сме ги ограничили като възможност да бъдат предложени на учениците за двигателно обучение. Отново налице са централизирани решения и малка свобода на учителите по физическо възпитание и спорт за своя инициатива и решения при обучението на учениците.

Избираемите дисциплини за студентите-бакалаври от Национална спортна академия „Васил Левски“, бъдещи учители по физическо възпитание и спорт, като че ли остават без възможност за приложение в практиката след време, тъй като присъствието им в учебното съдържание не е регламентирано. По-долу сме изложили предложените възможности за СИД на студентите през седми семестър: *вдигане на тежести, бокс, бадминтон, джудо, карате-до, фехтовка, каланетика и стречинг, спортен масаж, плажен волейбол, музикално-ритмична гимнастика, минихандбал, минибаскетбол, миниволейбол, хокей на трева, фит-бол*. Така предложени те стоят като самоцелни. Би било добре известно преосмисляне и ориентиране към двигателните активности – така както е в Европа. А двигателните активности са б: *танци, игри, гимнастика, инвазивни игри, игри на мрежа, игри на полето*.

В държави като Дания, Германия и др. велосипедът е налагащо се и уважавано средство за придвижване в градска и околна среда. Децата от Берлин на 10-годишна възраст вече трябва да могат да карат велосипед – това е решение на кметството. Грижа на кого е тези умения да бъдат придобити не знаем, но явно е, че трябва да има и учители по физическо възпитание и спорт, които да вземат тази задача при сърце. А оценяването на уменията в тази насока да излезе от елитния си стадиум и слезе на ниво

„спорт за всички“ (И. Колев, 2012). А в САЩ планинското колоездене е спортна дисциплина, към която отношение има и училището.

Днес учителите по физическо възпитание и спорт носят грижите на динамичния начин на живот. Както всички останали учители и те трябва да се учат постоянно, да бъдат инициативни, но и образователното пространство в държавата ни трябва да дава право на техен избор с произлизащите от това отговорности към задълженията им в училище.

References:

1. **Borissov, L.** (2014). Analiz na uchebnite planove za profesionalna podgotovka na uchiteli po predmeta "Fizicheskoto vazpitanie i sport". *Sport i nauka*, 6, pp. 106 – 111.
2. **Kolev, I.** (2012). Sistema za ocenavane na rezultatite po sportna podgotovka na uchenicite v sportnite uchilishta-koloezdene. *Bolid Ins*, Sofia.
3. <https://uni-plovdiv.bg/pages/index/45/>
4. http://www.swu.bg/media/285504/infopaketa_nup4e_2012_bg.pdf.